

referentienummer
datum 17 november 2023
aan
van Zoë de Gruijter
kopie
projectnummer 0486164.100
project Bp Hemmes Kramer Zaandam
betreft Beschrijving huidige en toekomstige situatie waterhuishouding

Op het schiereiland gelegen in de Zaan ligt de scheepswerf Kramer. Deze scheepswerf is voornemens een extra loods te realiseren. Tevens wordt naast de scheepsfabriek een terrein ingericht als scholingslocatie, waarbij drie gebouwen worden gerealiseerd en een parkeerterrein. Voorliggende memo beschrijft de huidige en toekomstige situatie van de waterhuishouding op het Hemmes en Kramer-terrein.

Waterrelevant beleid en regelgeving

Rijksoverheid

Waterwet

Op 22 december 2009 is de Waterwet in werking getreden. De Waterwet regelt het beheer van oppervlaktewater en grondwater, en verbetert ook de samenhang tussen waterbeleid en ruimtelijke ordening. De Waterwet richt zich op de zorg voor waterkeringen, waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterfuncties (zoals de drinkwatervoorziening). De wet biedt de basis voor het stellen van normen ten aanzien van deze onderwerpen. Verder bevat de wet regelingen voor het beheer van water. Een belangrijk gevolg van de Waterwet is dat de huidige vergunningstelsels uit de afzonderlijke waterbeheerwetten worden gebundeld. Dit resulteert in één vergunning, de Omgevingsvergunning.

De Wet gemeentelijke watertaken is onderdeel van de Waterwet. In deze Wet heeft de gemeente de zorgplicht gekregen voor:

- Het doelmatig inzamelen en verwerken van overtollig afvloeiend hemelwater;
- Het doelmatig nemen van maatregelen in openbaar gebied om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

In de Wet milieubeheer is de derde zorgplicht voor de gemeente opgenomen. De gemeente dient zorg te dragen voor het inzamelen transporteren van stedelijk afvalwater.

Omgevingswet per 1 januari 2024

De Omgevingswet, die per 1 januari 2024 van kracht wordt, vervangt de bestaande wet- en regelgeving met betrekking tot ruimtelijke ordening.

De Omgevingswet brengt belangrijke veranderingen met zich mee voor het thema water en de bijbehorende regelgeving. In deze nieuwe wet wordt gestreefd naar een meer integrale benadering van waterbeheer, waarbij verschillende aspecten zoals waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid in samenhang worden bekeken. Dit moet leiden tot een betere afstemming van maatregelen en een efficiënter gebruik van waterbronnen. Een van de opvallende veranderingen is de introductie van nieuwe instrumenten en activiteiten met betrekking tot waterbeheer. Dit kan variëren van het vaststellen van normen voor waterkwaliteit tot het opstellen van waterbeheerplannen. Deze nieuwe instrumenten en activiteiten zullen een rol spelen bij het reguleren en beheren van water in de leefomgeving.

Dit document is vertrouwelijk. Bezoek onze website voor de volledige disclaimer: [Algemene voorwaarden en privacyverklaring](#)

Een belangrijke verandering in de wetgeving betreft de verschuiving van de regulering van bedrijfsactiviteiten. In plaats van te kijken naar de fysieke locatie van activiteiten (binnen of buiten een bedrijf), is de Omgevingswet gericht op regulering per activiteit. Dit betekent dat het niet meer uitmaakt waar en hoe lang een bepaalde watergerelateerde activiteit plaatsvindt; de regelgeving is van toepassing op de activiteit zelf. Deze aanpak kan gevolgen hebben voor de manier waarop vergunningen worden verleend en watergerelateerde activiteiten worden gereguleerd.

De Omgevingswet heeft tot doel de wet- en regelgeving met betrekking tot waterbeheer te vereenvoudigen en te stroomlijnen, zodat deze beter aansluit bij de actuele maatschappelijke en ecologische uitdagingen. Dit zou moeten resulteren in flexibeler en efficiënter waterbeheer in de leefomgeving, terwijl tegelijkertijd de kwaliteit, kwantiteit en veiligheid van waterbronnen worden gewaarborgd.

Nationaal Water Programma 2022-2027

Het Nationaal Water Programma 2022–2027 is de opvolger van het Nationaal Waterplan 2016-2021 en het Beheer- en Ontwikkelplan voor de Rijkswateren 2016- 2021. Met de samenvoeging van deze twee plannen wordt geanticipeerd op de Omgevingswet, waarin het programma als een van de instrumenten is opgenomen. Het Nationaal Water Programma bevat:

- Een uitwerking van het te voeren beleid (inclusief het nationale ruimtelijke en ecologische beleid) voor de ontwikkeling, het gebruik, het beheer en de bescherming of het behoud van water;
- Maatregelen vanwege nationale belangen en om wateropgaven te bereiken en daaraan te blijven voldoen.

Kamerbrief 'Water en bodem sturend'

In een brief aan de Tweede Kamer in november 2022 hebben minister Harbers en staatssecretaris Heijnen principes en structurerende keuzes geformuleerd over de rol van water en bodem in de ruimtelijke ordening. De brief presenteert principes waarbij water en bodem een leidende rol spelen bij toekomstige besluitvorming.

De veranderende klimatologische omstandigheden zorgen voor toenemende uitdagingen op het gebied van water en bodem. De zeespiegel stijgt en er zijn periodes van extreme droogte en wateroverlast. Het grond- en oppervlaktewater raakt verzilt en de waterkwaliteit laat te wensen over. Om deze problemen aan te pakken werkt de overheid vanuit voorwaarden in programma's zoals Ruimte voor de Rivier, Integraal Rivier Management en de Programmatische Aanpak Grote Wateren. Het doel is om deze aanpak standaard te maken bij nieuwe ontwikkelingen, zodat alle betrokken partijen rekening kunnen houden met deze aanpak.

Relevante artikelen met betrekking tot water en bodem gerelateerd aan het voorliggende plan zijn:

7. We creëren ruimte voor het vasthouden, bergen en afvoeren van water in onze ruimtelijke inrichting, landgebruik en landbeheer. Hiermee vergroten we de veerkracht van zowel het hoofdwatersysteem als regionale watersystemen. Dit wordt vanaf heden door het Rijk, de waterschappen, provincies en gemeenten uitgewerkt en in de gebiedsprogramma's opgenomen.
13. We reserveren de 5% tot 10% van diepe polders voor waterberging, bij voorkeur de diepste delen. We voorkomen hiermee wateroverlast als gevolg van aanhoudende regenval of piekbuien. Hier is geen nieuwe bebouwing toegestaan, tenzij het niet ten koste gaat van het waterbergend vermogen.
15. We versterken de regie op de inrichting van de ondergrond. Daarmee bereiken we een efficiënte inrichting ervan, zodat ontwikkelingen als woningbouw en energietransitie mogelijk worden gemaakt zonder de bodem aan te tasten. Rijk en gemeenten ontwikkelen hiervoor een gezamenlijk instrument.
16. We streven bij verstedelijking en infrastructuur naar zo efficiënt mogelijk gebruik van ruimte, dekken de bodem zo min mogelijk af en herstellen de bodem waar mogelijk. Zo behouden we waardevolle organisch rijke landbouw- en natuurbodems en blijft de sponswerking van de bodem behouden. Samen met gemeenten en provincies zetten we in op beperking van onnodig landgebruik.
19. We gaan bodemverstoring door ontgraving tegen en hergebruiken grond hoogwaardig. Daarmee behouden we gezonde en vitale bodems. Samen met provincies en waterschappen start het Rijk hier als opdrachtgever zelf pilots voor.
21. We maken de risico's van overstromingen, wateroverlast, bodemdaling en drinkwaterbeschikbaarheid sturend bij de locatiekeuze en inrichting van woningbouw. Hiermee voorkomen we dat we nieuwbouw gaan

realiseren op locaties waar we later spijt van gaan krijgen. Provincies nemen in hun ruimtelijke arrangementen het (concept) richtinggevend kader mee.

23. We passen de maatlat voor een klimaatadaptieve en natuurinclusieve bebouwde omgeving toe. Daarmee ontwikkelen we gebieden klimaatbestendiger. We sturen als overheden op zo min mogelijk afdekking van de bodem.^[1]

24. We sturen als overheden op zo min mogelijk afdekking van de bodem. Daarmee behouden we buiten het bebouwd gebied goede landbouwgrond, reduceren we hittestress en bevorderen we waterinfiltratie binnen het bebouwd gebied. We werken dit samen met provincies en gemeenten uit en zetten in de ladder duurzame verstedelijking in op minder netto landgebruik.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Door de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft Nederland een resultaatsverplichting voor het bereiken van de gewenste waterkwaliteit en ecologie van grond- en oppervlaktewatersystemen. Voor grote wateren of watersystemen, de zogenaamde KRW-waterlichamen, zijn hiertoe doelen opgesteld. De (bindende) maatregelen om de doelen te bereiken zijn vastgelegd in de stroomgebiedsplannen. Voor de overige wateren geldt minimaal het stand-still principe. Waterbeheerders mogen hiervoor zelf aanvullende doelen opstellen.

Provincie Noord-Holland

In de Verkenningen Omgevingsvisie NH2050 zijn acht hoofdthema's van trends en ontwikkelingen, met hun kernopgaven, geformuleerd. Deze hoofdthema's zijn: Klimaatverandering bedreigt onze leefomgeving; Bodem, water en luchtkwaliteit; Biodiversiteit; Economische transitie; Energietransitie; Mobiliteit; Verstedelijking; en Landschap.

Provincie Noord-Holland heeft ten opzichte klimaatverandering de volgende ambities:

- Een klimaatbestendig en waterrobuust Noord-Holland;
- Ontwikkeling van een richte stad, land en infrastructuur klimaatbestendig en waterrobuust;
- Overall wordt voldaan aan de wettelijke basiskwaliteit voor een gezonde en veilige leefomgeving voor mens, plant en dier;
- Alle nieuwe ruimtelijke (her)ontwikkelingen doorlopen een klimaatstresstest.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

Keur en algemene regels

In de Keur staan de regels die het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier hanteert bij de bescherming van waterkeringen, watergangen en bijbehorende kunstwerken. In de legger is vastgelegd waar de geboden en verboden uit de Keur van toepassing zijn.

Beleid omtrent werken nabij waterstaatswerken en beschermingszones

Op basis van artikel 3.2 lid 1 is het verboden zonder Omgevingsvergunning van het bestuur gebruik te maken van een waterstaatswerk of bijbehorende beschermingszones door, anders dan in overeenstemming met de waterhuishoudkundige functie of functies, daarin, daarop, daarboven, daarover of daaronder handelingen te verrichten, werken te behouden of vaste substanties of voorwerpen te laten staan of te laten liggen.

Beleid omtrent nieuw verhard oppervlak

Zoals beschreven in de Keur in artikel 3.3 Verbod versnelde afvoer door nieuw verhard oppervlak, is het verboden om zonder Watervergunning van het bestuur neerslag versneld tot afvoer te laten komen door toe doen van nieuw verhard oppervlak. Hiervoor geldt een vrijstelling op grond van artikel 3.9 eerste lid beschreven in artikel 23 van de Algemene regels, wanneer:

1. De bebouwing of verharding van de onverharde grond door een of meer aaneengesloten bouwplannen met een gezamenlijke oppervlakte minder dan 800 m² bedraagt en;
2. De aanleg van nieuw verhard oppervlak minder dan 10% van het oppervlak van het desbetreffende peilvak beslaat en;
3. Het desbetreffende watersysteem de toename van de piekafvoer kan verwerken.

Voor de compensatie van een verhardingstoename geldt de volgende voorkeursvolgorde:

^[1] Maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving - Klimaatadaptatie (klimaatadaptatienederland.nl)

1. Behoud van infiltratie;
2. Compensatie door realiseren extra oppervlakte water;
3. Compensatie door middel van alternatieve vormen van waterberging.

In de beleidsregels Omgevingsvergunningen is onderstaande tabel opgenomen, welke aangeeft hoe veel open water compensatie benodigd is op basis van de toename verhard oppervlak.

Tabel 1 Benodigde openwater compensatie op basis van toename verhard oppervlak

Oppervlakte aanleg extra verhard oppervlak	Minimaal benodigd oppervlak extra open water, uitgedrukt als percentage van het aan te leggen extra verhard oppervlak
< 800 m ²	Geen, behoudens Artikel 4.2 lid c. en d. Keur 2009
≥ 800 m ² < 2.000 m ²	10%
≥ 2.000 m ²	Maatwerkberekening

Indien alternatieve waterberging wordt toegepast, zoals bijvoorbeeld infiltratiekragen, gelden onderstaande voorwaarden:

- De alternatieve waterbergende voorziening dient de hoeveelheid neerslag te kunnen bergen die bij een neerslaggebeurtenis van T=100 kan vallen.
- De afvoercapaciteit van de overloop van de alternatieve vorm van waterberging naar het oppervlaktewater is gelijk aan 8 m³/min/100 ha afvoerend oppervlak (is gelijk aan 11,5 mm/etmaal).

Gemeente Zaanstad

Groen- en Waterplan Zaanstad 2018

De gemeente Zaanstad heeft een Groen- en Waterplan waarin de integrale visie en afwegingskader voor het groen en water in en om het stedelijk gebied van Zaanstad is beschreven. Hierin beschrijft de gemeente haar ambities omtrent groen en water. Voor het compenseren van groen stelt de gemeente hierin dat het beleid van het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier van kracht is.

Gemeentelijk Rioleringsplan Zaanstad (Zaanstreek-Waterland) 2020-2024

De gemeente Zaanstad heeft voor de periode 2020 – 2024 een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) met daarin een regionaal deel, dat door alle gemeenten in de Zaanstreek-Waterland samen met HHNK is opgesteld. Daarnaast is een gemeentespecifiek deel opgenomen. In het GRP staat welke opgaven de gemeente de komende planperiode verwacht en wordt aangegeven hoe hier strategisch invulling aan wordt gegeven.

Wat betreft klimaatadaptatie en wateroverlast door extreme neerslag wordt door de gemeente het volgende uitgangspunt gesteld voor nieuwbouw: *‘rekening houden met een bui met herhalingsijd eens in de 100 jaar, betekent volgens de huidige statistieken een bui van 70mm in 2050, maar dit kan verder in de toekomst nog veranderen.’*

Huidige en toekomstige situatie m.b.t. waterhuishouding

Beschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen op een schiereiland in de Zaan. Het westelijk deel van dit schiereiland vormt het plangebied. In de huidige situatie is hier een scheepswerf gelegen.

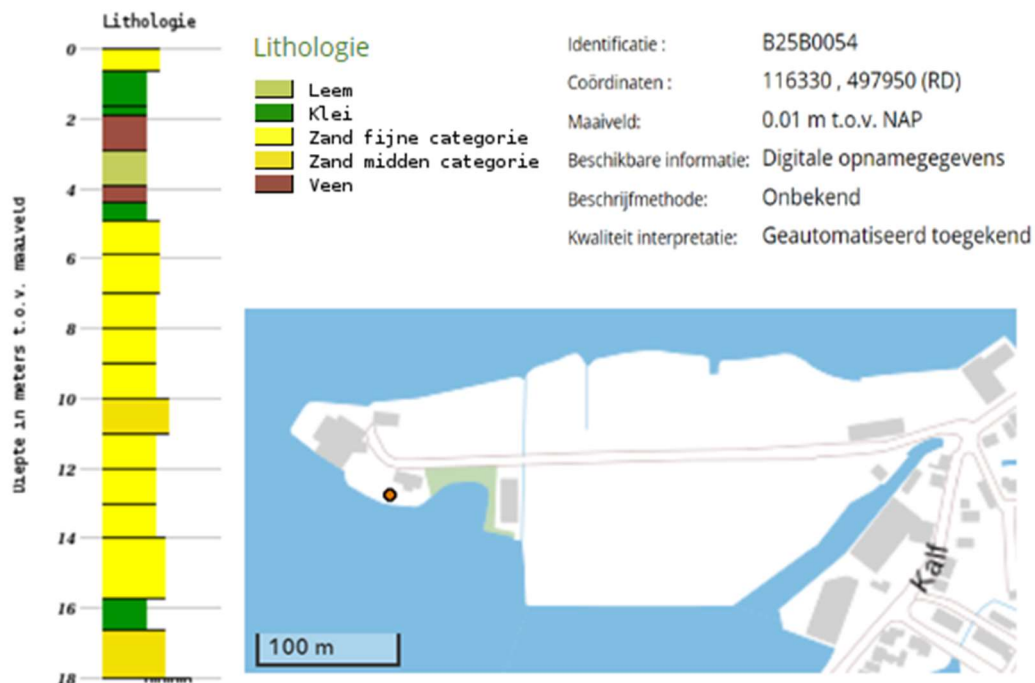
Toename verhard oppervlak

Ten behoeve van de ontwikkeling worden op in het plangebied zowel een scheepsloods als 3 gebouwen als klaslokalen gerealiseerd. Daarnaast wordt hierbij een parkeerplaats gerealiseerd en wordt de toegangsweg, genaamd Kalf, verbreed. Dit leidt tot een toename van het verhard oppervlak. In de huidige situatie zijn de locaties waar de nieuwe gebouwen worden gerealiseerd onverhard. Dit leidt tot onderstaande verhardingstoename.

	Toename verharding
Loods terrein scheepswerf Kramer	1.000 m ²
Gebouw 'de Molen' terrein Hemmes	450 m ²
Gebouw 'houtloodsen' terrein Hemmes	515 m ²
Gebouw 'de Zaanse pandjes' terrein Hemmes	480 m ²
Parkeerplaatsen	800 m ²
Wegverbreding Kalf	1.000 m ²
Totaal	4.245 m²

Bodem

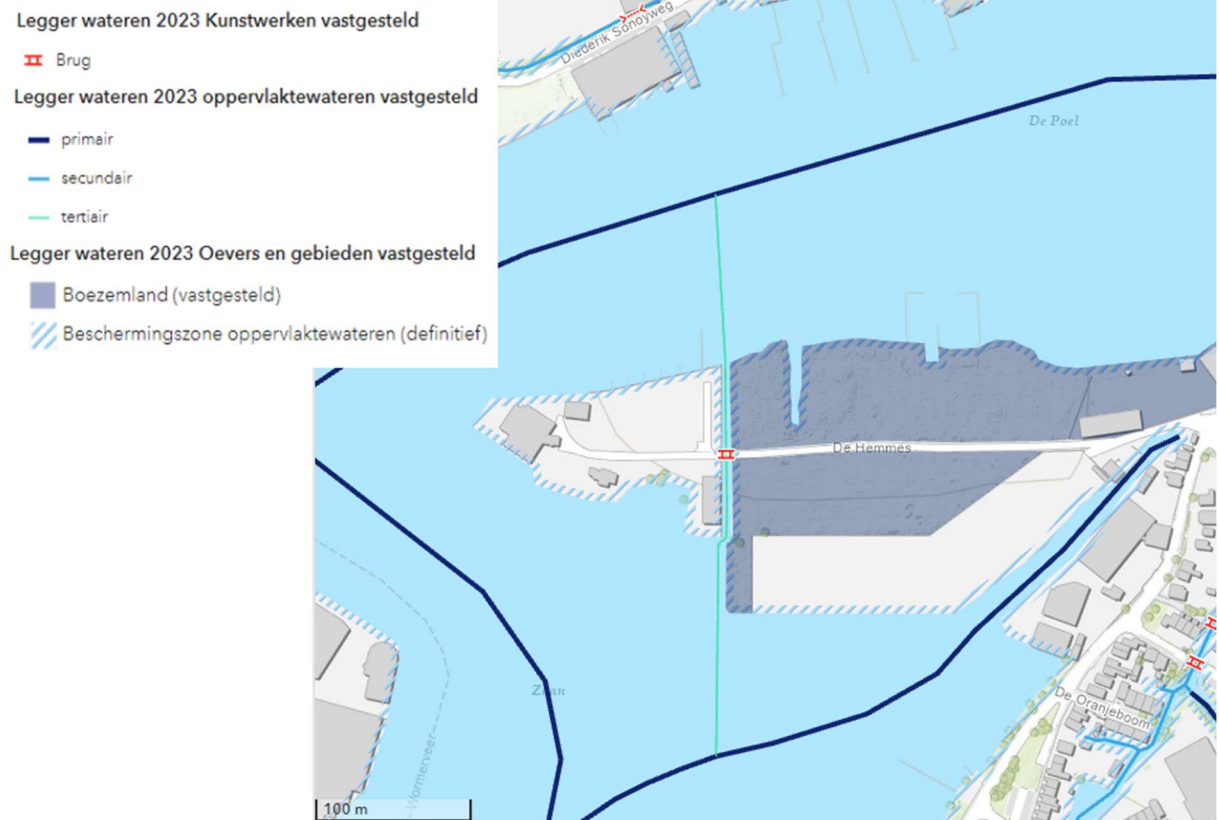
Het maaiveld in het plangebied varieert op basis van de AHN4 tussen de - 0,2 en + 0,2 m NAP. Er is in het DINOLOket slechts een boring (B25B0054) bekend op het schiereiland. Deze dateert uit 1956, zie Figuur 1. De bodem aldaar bestaand afwisselend uit zand, klei, veen en leem. De diepere bodemlagen, vanaf ca. 5 m -mv, bestaan uit zand.

Figuur 1 Boring B25B0054 bodemopbouw

Oppervlaktewater

Het plangebied is gelegen op een schiereiland in de Zaan. De Zaan is primair oppervlaktewater. Dit water inclusief het plangebied is gelegen in het peilgebied 1000-01. Waarin dynamisch peilbeheer is vastgesteld, met een streefpeil van -0,5 m NAP. Het ondergrenspeil is vastgesteld op -0,7 m NAP en het bovengrenspeil op -0,3 m NAP. Door het plangebied ligt een tertiaire watergang, waarover een brug aanwezig is. Verder geldt voor het gehele plangebied dat de oevers gemarkeerd zijn als een beschermingszone oppervlaktewateren. In het noordoostelijk deel van het schiereiland aangemerkt als boezemland op de legger Wateren van HHNK. Dit betekent dat het gebied niet achter een waterkering ligt, maar hooggelegen gebied binnen het peilgebied van de boezem is.

Figuur 2 Uitsnede legger wateren Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)

Waterveiligheid

Het plangebied is geheel gelegen in de beschermingszone A van een regionale kering. Zonder Omgevingsvergunning van het hoogheemraadschap is het niet mogelijk werken of werkzaamheden uit te voeren in deze beschermingszone.

Figuur 3 Uitsnede legger waterkeringen Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK)

Riolering

De huidige situatie omtrent de inzameling en het afvoeren van hemel- en vuilwater bij de scheepswerf is onbekend. Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de gemeente werken samen om hemelwater zoveel als mogelijk te scheiden van afvalwater. Daarom adviseert het hoogheemraadschap om hemelwater zo veel als mogelijk op eigen terrein te verwerken. Voorwaarde hierbij is dat het hemelwater al schoon kan worden beschouwd, zie waterkwaliteit hieronder.

Waterkwaliteit

Wanneer hemelwater ongezuiverd wordt afgevoerd op oppervlaktewater of naar het grondwater dient dit water schoon te zijn. Dit houdt in dat het water niet vermengt is met bijvoorbeeld oliën of in contact is geweest met uitlogende materialen. Bouwmetalen zoals koper, zink, lood, nikkel en chroom vormen een diffuse bron van uitlogende materialen.

Het hemelwater in het plangebied watert af op KRW-oppervlaktewaterlichaam Schermerboezem-Zuid +. Voor de ontwikkeling moet aangetoond worden dat het afstromend hemelwater geen negatief effect heeft op de kwaliteit van het oppervlaktewater.

Conclusie

Voor de toename verhard oppervlak, groter dan 2.000 m², is compensatie in de vorm van oppervlaktewater of alternatieve berging benodigd. De hoeveelheid benodigde berging wordt gebaseerd op een maatwerkberekening, welke afgestemd dient te worden met het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Dit moet bij de nadere uitwerking van de plannen verder uitgewerkt en afgestemd worden.

Voor de werkzaamheden binnen de beschermingszone van de regionale waterkering is tevens een vergunning benodigd. Voor het bouwen in de beschermingszone waterstaatwerk moet een Omgevingsvergunning aangevraagd worden. Het bouwen mag geen negatief effect hebben op de waterkerende functies van de waterkering.

De wijze van het verwerken van hemel- en afvalwater dient te worden afgestemd met de gemeente Zaanstad wanneer er een aansluiting op de riolering benodigd is.

Wanneer het hemelwater afstroomt op de Schermerboezem-Zuid + moet aangetoond worden dat dit geen negatief effect op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater heeft.